

2 Corintios

Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnnba yø 'yɛc'ɛi Corinto.

¹ Nügä drá Pablo, Oja bi 'yɛxqui ngue drá representantegä rá Jesucristo. Nügä ya, co 'nɛhnä mä zi cuhɛ rá Timoteo dadi zɛnguagä'be'ɛ yø ja'í Oja di mpɛti p'ɛ ja rá hnini Corinto, da gue'ɛ mi'da yø ja'í ya o rá 'yɛ Oja rá m'mɛp'ɛ ja rá häi Acaya dadi zɛngua'be. ² Dí nnegä'be ngue nuna Oja mä Papáhɛ co 'nɛhnä mä Hmuhɛ Jesucristo di jap'ahɛ 'nɛ da hyut'a ni mmɛihɛ.

³ Nuna Oja ngue rá Oja 'nɛhrá Papá mä Hmuhɛ Jesucristo, ma ga ja mammadihɛ naya. Nuna Oja mä Papáhɛ, di huɛgahɛ 'nɛ di hoga mä mmɛihɛ na. ⁴ N'na ndi ngu n'na ndi ga sähɛ rá n'ɛ, guehna Oja di hoga mä mmɛihɛ. Pɛ tengutho bi 'yørcahɛ Oja ngue bi hoga mä mmɛihɛ, i nnepe ngue ga jahɛ p'ɛ mä mmic'ɛihɛ ya. Nu'mø dí nnu mä mmic'ɛihɛ ngue sä rá n'ɛ, xquet'a ga hojpahɛ yø mmɛi. ⁵ Nu'mø xangu rá n'ɛ dí sähɛ tengutho rá n'ɛ bi zä rá Cristo, pɛ nuna rá Cristo mathoguitho di hoga mä mmɛihɛ na. ⁶ A nuyá, nuna rá n'ɛ dí sägä, guehna di zäp'ɛ di nhohni mmɛihɛ na 'nɛ di nyanni tehɛ naya. Nu'mø ngue di hoga mä mmɛi Oja, xquet'a da zä gui tini ha di nhohni mmɛihɛ 'nɛ gui tini ha di nyanni tehɛ. Porque nu'mø gui sähɛ rá n'ɛ tengutho xtá sägä, dí nne ngue gui seti xanho

te gä rä n'ü ja ngue gui sähü. ⁷ A nuyá, dí pa'a njuani ngue gä gui pømmanhohü ya, porque dí pacä ngue nu'mø ya gdi sähü rä n'ü tengutho xtá sägä, nuna Oja xquet'a di hoc'a ni mmühü tengutho i hoga ma mmüi.

⁸ Ague ma zi cu'ahü, nu'ü yø xεqui jap'ü ja rä häi Asia, dami pahmü ya ngue xandøngu rä n'ü xtá sägä p'ü. Janjuani ngue dá m'mü mman'ü. Ya di εna ngue hin xcabá seti te gä rä n'ü dá thogui. Porque ya ja ngue xtabá thogui. ⁹ Nup'ü ngue nná bēni, εna gue ya xi ts'änni ngue da thogui. Pε nuna te gä rä n'ü dá thocä, i nja na para ngue man'natho ga hon'Oja ngue da yangui. Porque Oja i sä da 'yøt'e ngue di bēnnate yø ánima. Ya hinda zä da 'yεnna ja'i ngue dá hyonε ha di nyannate. ¹⁰ Pε nu'mø rä ora mi ja ngue xtabá thogui, dí haxa njuani ngue guehna Oja bi yangui. Asta guehya i fäxqui. Da guehya dí haxa njuani ngue nu'mø nimantho ga sä rä n'ü di sigue da yangui. ¹¹ Pε i jatho gui fäxcähü ya ngue gui mmarcähü Oja. Nu hangü gangü yø ja'i da marcagui Oja, nu'mø bi nu yø ja'i ngue di jajpagui Oja, gä gue'ü di ja mammadi Oja'ü.

¹² I jap'ü man'na rä hya ya ngue man'na ma datho nná johya. Porque dadi unna güenda ua ja ma n'yomfēni ngue majuani dadi mporta xanho ua ja rä ximhäi. Pε nu te gä dí øt'e, majuani ngue ma mmüi nná øt'e. Nuna rä hya dí xi'ahü ya, guehna dá n'yogä 'mø ma magä p'ü gui 'bühmü naya. Pε gue bi 'dacrä mate Oja, go bi 'yøt'a ngue ngu'a dá n'yo. Hinga sä ga εna ngue dí paxε

te nná 'yo. ¹³ Nuyá yø hyä dadi cuatä ua ja ra sꞩcua, hìn temä man'na mä hyä mä uants'ibi, gä gue'a te mmanna sꞩcua. Nuna ra hyä guí timhmꞩ p'ꞩ ja ra sꞩcua, guehna ra hyä dí nne gä xi'ahꞩ naya, nugä hĩndĩ hä'ahꞩ. Emmēĩ dí nnegä ngue da dinnĩ mmahꞩ xandønho ngue gä gue'a te dí øt'e. ¹⁴ Porque nuyá, hinga gä tinnĩ mmahꞩ xanho hanja te dí øt'e. Pɛ dí nnegä ngue da dinnĩ mmahꞩ xanho te dí øt'e, n'namhma ngue nu'mø ra pa da ɛp'ꞩ ra Hmu Jesús, ya da zäp'ꞩ guí 'yɛspahꞩ'a tengue nná 'yogä. Dagueque, xquet'a ga ɛspabi'a tengue gnĩ 'yohꞩ p'ꞩya.

¹⁵ Nugä nup'ꞩ nná bɛnĩ, dí ɛna ngue ya guí nnu manhojꞩ, janangue dá sännä'a rá yondi ngue xca map'ꞩ ngue xcabi zɛngua'ahꞩ. ¹⁶ Porque dá ne ngue nu'mø xca ma Macedonia, xcanĩ nthocä p'ꞩ guí 'bahmꞩ. Nu'mø xcabá pengä Macedonia p'ꞩya, mahøn'a xcabá thocä p'ꞩ guí 'bahmꞩ. Dí ɛngä ngue guí fäxcahꞩ te ga honĩ ngue gdä thop'ꞩ ja ra häi Judea. ¹⁷ Pɛ ya hĩmbĩ zä dá map'ꞩ. ¿Ua guí ɛmhmꞩ ya ngue hĩmma juanĩ te dí mmangä 'mø mä sännĩ ngue ga mmap'ꞩ? Nuna ra hyä dá mä ngue xca øt'e 'nɛ ya hĩmbĩ nja, ¿ua sä guí 'yɛmhmꞩ ngue 'da'igu nna yagä'be yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi? Porque yø ja'i i mma ngue da 'yøt'a n'na ra hyä, 'nɛ padĩ xanho ngue nu ra hyä i mma, hĩnda 'yøt'e. ¹⁸ Pɛ i pa Oja ngue hĩjam'mø dí mma ngue ga øt'ä n'na ra hyä nu'a dí padĩ ngue hĩnda zä ga øt'e. ¹⁹ Hinga gue'a dí øt'ä'a, porque dí tennä ra Jesucristo rá Ts'unt'ꞩ Oja. A nugä ya, connä Silvano, connä Timoteo, ya xtá xi'ahɛ hanja nã ra Jesucristo. Nuna, hĩjam'mø bĩ man'a n'na ra hyä ngue da 'yøt'e, 'nɛ padĩ ngue

hinda 'yøt'e. Porque nuna ra Cristo gätho majuanì te bi ma. ²⁰ Nu te gäma hya xa yat'Oja ngue di nja, go gue'a ra Cristo øt'e ngue gä di nja. Janangue ya dí εspah_u Oja 'mø dí εmh_u ngue majuanì'a te mmaná hya Oja. Porque nu'a te mi hma ngue da tho ra Jesucristo, ya bi nja. ²¹ A nugä ya, ximma ngu'ah_u, guehna Oja di hacj_u ra ts'edi ngue hinha gdä hēh_u ra Cristo. Nuna Oja, ya bi 'yøt'e ngue yø ja'igah_u. ²² Ya dí oh_u rá 'yε Oja ya. Ya bá 'benngah_u ra Espíritu Santo ngue ga n'yoh_u. Janangue ya dí haxh_u njuani ya ngue gätho mi'da yø hya xa yat'Oja ngue ra nho di 'dacj_u, gä di nja.

²³ Nu'a ngue hindá magä p'_u Corinto tengutho nmi sänni ngue xca map'_u, nugä dí εna ngue go ni nhoh_u ngue hindá magä p'_u. I pa Oja ngue majuanì te dí xi'ah_u. A nu'mø guí εmh_u ngue himma juani te dí mma, nugä dadì n'unì ngue maða zca Oja 'mø. ²⁴ Hindí nne ga mma ngue ja ga sänni ha gdi japni nt'εc'εih_u, ya dí padì ngue du ni nt'εc'εih_u. A nuna ra hya dí nne ga øt'e, guehna ngue man'natho gui johyah_u 'mø di yah_u.

2

¹ Janangue nugä dí εna ngue man'na xanho ngue ya hindá map'_u mahøn'a, porque nu'mø xca magä p'_u, hønt'a xti du ni mmaih_u co nuna ra hya xca ma ngue xca hεc'ah_u te gä guí øth_u. ² Porque nu'mø ga øt'a ngue da du ni mmaih_u, ¿te'o da zä da 'yøt'e ngue ga johyagä 'mø? Hinda høn'athoh_u sä gui 'yøth_u ngue ga johyagä. Pε ¿ha di zä ga johyagä 'mø ga xi'ah_u yø hya di du ni mmaih_u? ³ Janangue ya hindá magä p'_u, sinoque høntho dá pen'nah_u ra carta dá øt'i. Hindá ne ngue ga mmap'_u ngue

høndra dummæi ga ma ha. Porque ya hinda zä ga johya 'mø ga hæc'ahæ te guí øthæ. Dague'ahæ p'æya, xquet'a dí padí ngue hinda zä guí johyahæ 'mø høndra dummæi ga hæts'ahæ p'æ. ⁴ Nu'mø ma ot'ä ra carta dá pen'nahæ p'æ, janjuani ngue hinda padí te ga ot'i, asta dí zoni ngue ra ndødummæi jagui. Porque dí padí ngue da du ni mmæihæ 'mø gá nuhæ na ra hya dá ot'i. Pæ nuna ra hya dá pen'nahæ p'æ, hinda pen'nahæ p'æ ra hya ngue da du ni mmæihæ. Sinoque dá pen'nahæ p'æ ra hya n'namhma guí padí ngue mathoguitho dadí ma'ahæ.

⁵ A nuna ra n'yohæ bi 'yøtra sæi p'æ guí 'bæhmæ, hinga hængthogui bi 'yøt'e ngue bi du ma mmæi, sinoque xquet'a 'næ'ahæ bi 'yøt'e ngue bi du ni mmæihæ na. Pæ hinda nne ga mma ngue mathoguitho ra nts'oní bi 'yø'na ra n'yohæ dí xi'ahæ. Porque hinda nne ngue da 'yængui ngue dí hørpabi ra hya. ⁶ Pæ nuyá, ya mmæ gätho 'da'igu ga mamhmæ ngue ga hejpa'hæ'a te ø'na ra n'yohæ na. Ya co nu'a ya. ⁷ Xanho ngue guí punnbahæ'a ra n'yohæ ya. Damí hojpa'hæ rá mmæi. Nuya hinguí padí te da 'yøtya, pæ 'yo guí nehæ ngue nimantho mathoguitho da du rá mmæi. ⁸ Ma'da'yo damí 'yuti ngue gadi mahmæ'a ra n'yohæ ya. ⁹ Ya mam'mæt'o xtá pen'nahæ p'æ ra carta ngue guí hejpa'hæ'u yø mmæjma'hyä. Dá xi'ahæ na ra hya na, dá ne ngue ga hæxä njuani ngue'mø guí 'yøt'e te dí xi'ahæ, oque hin'na. Pæ ya bi nja, ya gá hejpa'hæ na ra n'yohæ dí mmängä. ¹⁰ Nu'mø guí punnbahæ na ra n'yohæ gá hejpa'hæ ya, xquet'a 'næqui dadí punnbi. Porque dí nne ngue rá hmi rá dä ra Cristo p'æ ga punnbi te'o

guí p̄unnb̄ah̄. Madague'a h̄ingui ho te bi 'ȳorcagui r̄a ja'í, p̄ε ga p̄un̄bi, porque h̄indí nne ngue d̄i nts'on̄n̄a hȳa p'̄u ha guí 'b̄uh̄m̄. ¹¹ Porque r̄a zithu jan̄juani ngue th̄uhr̄á x̄á ngue di ts'on̄n̄a hȳa p'̄u ha guí 'b̄uh̄m̄. P̄ε nu'm̄ø d̄i n̄hojp̄abi ȳø ja'í, ya h̄inda dahra zithu.

¹² Nugä dá map'̄u ja r̄a hn̄ini Troas ngue dá mangä hanja n̄a r̄a hoga 'da'yo hȳa ngue r̄a Cristo. P̄ε Oja bi 'ȳøt'e ngue bi b̄ongman̄ho r̄a hȳa dá mangä p'̄u. ¹³ P̄ε h̄imbi z̄á x̄ca n'yo map̄äh̄ä, porque mā c̄uh̄a r̄a Tito ya mar̄á hȳa'a ngue ja x̄ca nth̄e'be p'̄u, p̄ε h̄imbi z̄øh̄ø. Jan̄angue dá n'ȳεtegä p'̄uya, dá thogui, dan̄i mpagä p'̄u ja r̄a häi Macedonia, x̄am̄matho ngue ja x̄can̄i nth̄e'be p'̄u r̄a Tito.

¹⁴ Bi mäqui jam̄madigui Oja n̄una bi 'ȳøt'e ngue d̄i n'yo'be r̄a Cristo, 'n̄ε f̄äxqui ngue h̄ønn̄b̄a bi z̄á nn̄á ma i nth̄aha r̄a hȳa. Ndap'̄u bi z̄á ni ma r̄a hȳa, tengutho r̄a bopo ngue māhotho ga ȳuni ndap'̄u bi z̄á. Porque Oja bi 'ȳøt'e ngue n̄una r̄a hȳa d̄i m̄ma d̄i n'yo ndap'̄u bi z̄á. ¹⁵ Jan̄juani ngue n̄nu man̄ho Oja ngue d̄adi 'yon̄n̄a hȳa ngue r̄a Cristo. Nu'm̄ø z̄ø r̄a bopo, nu'a ga ȳuni, ḡätho ȳø ja'í pah̄a. Njarb̄utho r̄a hȳa d̄i mmangä ya, ḡätho ȳø ja'í øxra hȳa, ngu'̄u d̄i nȳanȳø te, ngu'̄u da ma r̄a castigo, ḡä øxra hȳa. ¹⁶ A nu ȳø ja'í da ma r̄a castigo, n̄una r̄a hȳa øde, εn̄a r̄a ndate n'youi r̄a hȳa p'̄u ga mb̄εni. P̄ε ȳø ja'í d̄i nȳanȳø te, n̄una r̄a hȳa øde, māzihotho p'̄u ga 'ȳøde, 'n̄ε t̄inȳø mm̄ai ngue guehn̄a r̄a hȳa i din̄na 'da'yo te n̄a. ¿Te'o x̄ød̄a b̄øni ngue d̄a bas̄ε ha d̄i japi da 'ȳø'n̄a r̄a 'b̄efi n̄a? ¹⁷ Porque x̄angu ȳø ja'í di ho

ngue da mambrá hya Oja, pe hontho nne ngue da gujpabi ra menyü yø ja'i. Porque ma uants'i ra hya i mma, hinga gä gue'a rá hya Oja i mma. Pe nugä, nuna ra 'befi bi 'dacä Oja ngue ga øt'e, gue'a dí øt'a. 'Nε nnu Oja ngue himma xøts'etho nná manna hya, sinoque dí hahma mmæi ngue dí ørpabi rá 'befi ra Cristo.

3

¹ Mamí 'yεmhmæ ngue nná mangä na ra hya na ngue dí εspabi ra hya dí mma. ¿Ua guí εmhmæ ngue mahyonitho gdi cagä n'na ra carta ga dä'ahæ, ja di mmamp'æ ngue xanho ra 'befi dí øt'e? ¿Ogue go guí 'dajæ n'na ra carta ngue ga caxpæ nná ma, ja da mamp'æ ngue xanho ra 'befi dí øt'e, tengutho øt'i'da? ² Pe nugä hinga carta dí honi ngue da mãxqui. Nu'mø nne n'na ra ja'i ngue da badí hanja ra hya, da zä da nu te gni 'yohæ, ja da bap'æ p'æya ngue'mø pømmanho ra hya dá mangä p'æ guí 'bæhmæ ogue hin'na. Nugä zant'a dí mbεn'ahæ. ³ Ra Cristo nnepe ngue da nu yø ja'i hangü ra nho bi 'yøt'ahæ na ra hya dá mangä. Pe himbi 'yotra carta conna tinta para ngue da nu yø letra yø ja'i. 'Nε himbi 'yotyø letra p'æ ja n'na ra xindo tengutho yø hya bi 'yotra Moisés. Sinoque ra Espíritu Santo bi 'bät'a ni mmæihæ, gue'a guí nεqui'a te bi 'yøt'ahæ ra Cristo'a.

⁴ Dí haxa njuani ya ngue nup'æ ja rá hmi rá dä Oja, nuna rá 'befi ra Cristo dí øt'e i pømmanho ngue dí n'yogä'be ra Cristo. ⁵ Nu'a rá 'befi Oja dá øt'e, i pase Oja ha guí japi ngue i sä di ørpabi rá 'befi. A nugui, hinguí sä ga εna ngue dí pase ha gda japi te

dí øt'e. ⁶ I øt'a Oja ngue i sä ga xicä yø ja'i hanja na ra 'da'yo cohi bi 'yøt'ui Oja yø ja'i. Nuna ra 'da'yo cohi na, hinguí ngu yø ley nt'ot'i ngue da t'embí da 'yøtra ja'i. Sinoque i mmana 'da'yo cohi ngue høndra Espíritu Santo da zä di unna 'da'yo te yø ja'i. Pe nu ra ja'i ena ngue da 'yøt'e gätho yø hya nt'ot'i p'ua ja ra ley, ya ra castigo di nthæui, porque hinda zä da 'yøt'e te gä mmamp'ua ja ra ley. Pe ra Espíritu Santo, ra 'da'yo te di uní.

⁷ A nuna ra ley bi 'yotra Moisés, guep'ua ja n'na ra xindo bi 'yotra letra. Nu'mø mi ma nt'ot'i na ra hya p'uya, xandøn zaqui rá nyot'i Oja n'youi. Nu'a rá hmi ra Moisés, asta hinguí sä da hyetyø judío porque emmæi di yoxni rá hmi. Pe nu'a te gui yoxni rá hmi, 'damits'ua bi m'mædi asta gue'mø mi gohi tengutho mi ja m'mæt'o. Janangue mazihotho te bá njap'ua ha bá fædi bá nja rá ts'edi ra ley. Nja ngue nu'a ra ley, i mma ngue nu ra ja'i hinguí øt'e te gäma hya mmamp'ua ja ra ley, da ma ra castigo ra ja'i. ⁸ Pe ma datho mazihotho na ra hya bi 'dacju ra Espíritu Santo. ⁹ Xi'mø ngue mazihotho i nequi na ra hya bi ma ngue da ma ra castigo yø ja'i, goma guehna ra hya xicju Oja ya ngue ya bi hoga ma ts'oquihua. Man'na ma datho ngue mazihotho na ra hya naya. ¹⁰ Mi tate mi ho ra ley mi ja mam'mæt'o, pe hapua gue da hyannbabí ra ley'a ganho ra hoga 'da'yo hya ya. ¹¹ Xi'mø ngue mi tate mi ho ra ley mi ja m'mæt'o, 'ne himbi zedi para zantho, ya man'natho mathoguitho xandønho na ra hoga 'da'yo hya ya, porque i ja para zantho naya.

¹² Dí pa'a njuani ngue guehna ra hya tate xanho naya. Janangue nuyá, dadi ja ndummai ngue

dí mmanna hya, dí nnepe da badi gätho yø ja'i
 ngue tate xanho na ra hya na. ¹³ Nugä hindí
 øt'e tengutho bi 'yøtra Moisés ngue bi guträ hmi,
 himbi nepe xta nnu yø judío ngue di yoxni rá hmi.
 Porque hinguí nnepe da nu yø ja'i ha di m'mε'a
 gui yoxni rá hmi. ¹⁴ Himbi zä bi dinyø mmäi yø
 judío hanja na ra hya na. Asta guetya njarbætho,
 hinguí tindyø mmäi yø ja'i hanja ra hya. Nu'mø di
 xähra Maça Libro ha nt'ot'i ra nyogui cohi bá nja
 m'met'o, hinguí tini hanja ra hya. Porque høndra
 ja'i da 'yεc'ei ra Cristo, da zä da dini xanho rá mmäi
 hanja na ra hya na. ¹⁵ Asta guetyø pa ja p'ya,
 nu'mø di xähyø judío ya yø hya bi 'yotra Moisés,
 njot'itho yø n'yomfēni. ¹⁶ Pε nu'mø bi 'yεc'ei ra
 Hmu Jesucristo ra ja'i, ya i xohrá n'yomfēni i njot'i,
 da dinna mmäi hanja ra hya. ¹⁷ Porque ra Hmu Je-
 sucristo connä Espíritu Santo 'da'igu øt'e. A nuyá,
 nu ra ja'i ngue n'youi ra Espíritu Santo, nuna ra ley
 mi mmä ngue da ma ra castigo ra ja'i, ya bi xotra
 hya mađi ja ts'edi ra ley. ¹⁸ Gätho gahya ya, ya bi
 dini xanho ma mmähya ngue ma datho xandønho'a
 ra Hmu Jesús. Mente ra pa dí 'bähya ya, hont'a
 hont'a so ma mmähya'a ya, ya sär'mø ngue man'na
 man'na gda cohmya tengutho'a. Pε gue gue'a ra
 Espíritu Santo da ja na ra hya na.

4

¹ Bi 'yørca ra mate Oja ngue bi 'dacä na ra 'befi
 na. Janangue nuyá, hinjam'mø di cohma mmäi
 ngue ha nná mangä ra hya. ² Nu'a n'na ra hya
 ngue nt'aguitho i nja, i n'youi ra 'be'isä, hinga gue'a
 nná 'yogä'a. Hingra nts'o nná n'yo ngue ga hätyø

ja'i. Sinoque rá hya Oja dí mma, hĩndí sãnsẽ yø hya dí mma. Nup'u ja rá hmi rá dã Oja, gã gue'a rá hya majuanĩ dí mma. Nguna dí øt'e, n'namhma ngue di n'yo yø mm̄ai yø ja'i ngue xanho na rá hya dí mma. ³ Pε nuya yø ja'i hĩngui timp'u ja yø mm̄ai hanja na rá hoga 'da'yo hya dí mma, guehya yø ja'i ni hya rá 'yu ngue di ma rá castigo ya. ⁴ Gue'a rá zithu 'yo ua ja rá ximhãĩ xã ngorpa yø n'yomfɛni yø ja'i hĩngui ɛc'ɛĩ rá hoga 'da'yo hya ya. Porque hĩngui nnepe da xohyø n'yomfɛni yø ja'i co nuna rá hoga 'da'yo hya, ngue da badi hanja ngue maguesẽ na rá Cristo. Porque rá Cristo bi nja'i, 'nɛ gue'a rá Cristo 'da'iguui Oja. ⁵ Nuna rá hya dí mmangã p'u ha 'bũhyø ja'i, hĩnna mangã na rá hya na ngue go da 'yɛscagui yø ja'i. Sinoque gue'a rá Jesucristo dí mma hanja ngue hõnsẽ'a rá Hmu ja ngue da t'ɛc'ɛĩ'a. A nugã p'uya, rá mɛfitho gra Cristo, dí ørpabi rá 'bɛfi nuna da 'yøt'ahũ rá nho. ⁶ A nuyá, Oja bi zãnni ngue bi nja rá nyot'i di yorbu ja rá 'bɛxui. 'Nɛ xquet'a bá sãnni ngue guehna rá hoga 'da'yo hya bi xoga ma mm̄aihũ, n'namhma ngue ga pahmũ hanja ngue tate Oja. Porque ya bi dimma mm̄aihũ hanja rá Cristo.

⁷ Nuna rá hya bi fãrcagui Oja ngue ga mma, guehna rá hoga 'da'yo hya hĩn'yu n'na rá cosa ngue rá muui na. Pε nugui, hĩn tema ts'edi jagui ngue gdi pase ha gdã japi ga mmanna hya. Janangue ja di nɛqui p'u xanho ya ngue guesẽ Oja bi 'dacrã ts'edi ngue dí mmambrã hya. ⁸ Madague'a ngue gã rá n'u nnã 'bũi, pɛ hĩngui tu ma mm̄ai. Madague'a ngue ja'mø ya hĩndí padĩ te ga øt'e, pɛ hĩngui

cohma mm̄i. ⁹ Madague'a sacyø ja'i, pε Oja hinguĩ hεgagui. Madague'a εngba h̄ai yø ja'i ra hya dí mma, pε mahøndí ha ra ts'edi dí honi ha nná japr̄a hya. ¹⁰ Hønnb̄u bi zã dí søni dadi n'unĩ ngue mada thogui, tengutho bi 'yøtra Jesús ngue bi tho. Janangue ja dá bap'̄u yø ja'i ya ngue gue'a ra Jesús i 'b̄ui ngue fäxcagui. ¹¹ Mente yø pa dí 'b̄ui, n'na pa ngu n'na pa, ya ja ngue da hyogyø ja'i ngue dí mma hanja ra Jesús. Ja dá bap'̄u yø ja'i ya ngue gue'a ra Jesús i 'b̄ui ngue fäxcagui, janangue hinte di jacyø ja'i. ¹² Mente yø ja'i honi ngue ha di hyogui, pε nugã p'̄uya mente dí 'b̄ui, dí honi ha gdí nthε̄u ra 'da'yo te.

¹³ Nup'̄u ja ra Maca Libro, i nt'ot'i ra hya bi man'a n'na nc'ei ngue bi 'yεna: “Nuna te ra hya dí εc'ei, guehna ra hya ja ngue ga xihyø ja'i na”, bi 'yεna. Xquet'a di njadã p'̄uya ngue nuna te ra hya dí εc'ei, guehna dí xihyø ja'i naya. ¹⁴ Nε hindí su ngue da hyogyø ja'i, porque dí padĩ ngue nu'mø mi tho ra Jesús, Oja bi japi bi bεnnate. Di njath̄u p'̄uya, ngue ya ma n'yoh̄u ra Jesús, xquet'a da 'yøt'Oja ngue ga bεnnateh̄u, 'nε 'da zixcathoh̄u Oja p'̄u ha 'b̄ui. ¹⁵ Nu te gã ra n'̄u dá sägã ya, dadi n'unĩ ngue dá sägã ra n'̄u ngue dí honi ha gdí nthε̄u rá mate Oja. Nu'mø ya xtangu yø ja'i di nthε̄u rá mate Oja, nu'a gangu yø ja'i di ja mamadi Oja p'̄uya, gã guehya yø ja'i da 'yεspabi Oja ya.

¹⁶ Janangue nuyá, hinjam'mø ngue di cohma mm̄i te dí øt'e. Madague'a ngue man'na ni gahma ts'edi, pε ma n'yomfεni, n'na pa ngu n'na pa man'na ni hya ra ts'edi. ¹⁷ Madague'a ngue dí sä ra n'̄u mente yø pa dí 'b̄ucua ja ra ximh̄ai, pε zits'utho

p'ɯ nná bɛngä'a, porque da thotho'a ra n'ɯ dí sägä. A nup'ɯ di mengra n'ɯ xtá sägä, xandøngu ra nho ga nthε'be para zantho. ¹⁸ Janangue nu'a te ra n'ɯ dí thogui, hindí ør'ma güenda ngue masque dí sä ra n'ɯ. Nu'a ma datho ngue so ma mmui, gue'a ra nho di 'daca m'mεfa Oja'a. Porque nu'a te ra n'ɯ tho'a n'na mεnte ra pa 'bui, i thotho'a. Pε nu'a ra nho mman'Oja ngue di nja m'mεfa, i ja para zantho'a.

5

¹ A nuyá, Gä dí padí ngue ga tuhɯ, porque ma do'yohɯ hingui zai. Pε Oja, ya xa nsäp'ɯ mahεts'i ngue ja ganí m'muɯmɯ p'ɯ para zantho. Nε nup'ɯ ha ga m'muɯmɯ, guesε Oja bi hoqui. ² Majuaní ngue mεnte ra pa dí 'buhmɯ ua ja ra häi, hindí nnuhɯ ra pa di mpädi ha dí 'buhmɯ, n'na zihmantho ganí m'muɯmɯ p'ɯ mahεts'i bí ja ma nguɯ. ³ Ya ja ra 'da'yo ngu ha ga m'muɯmɯ. Hingui sä ga εna ngue hin'yɯ ma ngumhmɯ. ⁴ Mεnte dí 'buhmɯ ua, dí dants'i ngue ra n'ɯ dí sähɯ. Hindí nne ga mma ngue ga εna dí xønñi ga socua ma do'yo. Sinoque nu'a dí xønhnɯ ngue ga m'muɯmɯ p'ɯ ja ra ngu di 'dacjɯ Oja para zantho, ya hinjon da du. ⁵ Guehna xí nsä Oja naya ngue xa hoqui hapɯ ga m'muɯmɯ. 'Nε bá pεhna Espiritu Santo ga n'yohɯ. A nuyá, ngue ya dí n'yohɯ ra Espiritu Santo, ya dí haɯɯ njuani ya ngue nu te gäma hya mman'Oja, Gä di nja.

⁶ Janangue nuyá, dí ha ra ts'edi hangu ra pa hindí yobeni. Mεnte dí 'bucua ja ra ximhäi, ya dí padí ngue tobe hindí 'bup'ɯ ja ma ngum'me ra Hmu Jesús. ⁷ Nu'a dí tømí ngue dí nja, dí haɯɯ njuani ngue majuaní di nja. ⁸ Ya hindí yobeni ngue

ngu'a di nja, janangue dadi xoni ga tu. Porque di xonni gani m'ma'be ra Hmu Jesús. ⁹Pe nuyá, mente di 'bui ogue xca tu, para zantho di nne ga orpabi rá pähä ra Hmu. ¹⁰ Porque gäthogahü, nu'a te xtá n'yohü ua ja ra ximhäi, da zonna pa da hyascahü ra güenda ra Cristo. N'na ngu n'na yø ja'i di t'unni te ja ngue di tocabi, ogue xanho ogue xan'ü te xa n'yo mente ra pa xa m'mahra ja'i.

¹¹ A nuyá, nuna ra Hmu Jesús di nnu mansugä na, 'nε di nne ngue da nu manhogui. Janangue nuyá, dadi ja ndummüi ngue ga tapyø mmüi mü'da yø ja'i ngue da 'yεc'ei ra hya. Nuna Oja, ya padi te gä di øt'e, da gue'ahü, xquet'a di nne ngue gui pahmü hanja'a te di øt'e. ¹² Nuna ra hya di mma, mamü 'yεmhmü ngue høntho dadi hoqui te di mma para ngue da zäp'ü ga εspi te di øt'e. Sinoque di xi'ahü xanho hanja te di øt'e, n'namhma ngue da zäp'ü gui nyanjü p'ü ha di yajpagui yø ja'i. A nuya yø ja'i di yajpagui, guehya di ho da 'yεspabi yø hya p'ü ha ya, madague'a hinga njuani yø n'yomfeni. ¹³ Nu'mø gui εnjü ngue di locogä ngue te di øt'e, nu te di øt'e høntho di honnbi ha di t'εspabi Oja. A nu'mø gui εmhmü ngue hindí locogä, gue'mø høntho gdi honi ha gdá japi ngue ga øt'ahü ra nho 'mø. ¹⁴ Ränge di macjü ra Cristo, a nuya høndrá pähä ra Cristo di honi ha gdá orpabi ya. Ya bi dü ra Cristo ngue bi yancjü. Janangue di ør'ma güenda ya ngue εntho gä dá tuhü 'mø mü dü'a. ¹⁵ Bi dü ra Cristo ngue da yani gätho gahü. Janangue ya hinga sänse te gdá 'yohü ya, sinoque ya gdá 'bähmü'a

ngue ga ørpah̄u rá páhä ra Cristo, nu'a bi du 'n̄e bi b̄ennate.

¹⁶ Xiya, ¿ua h̄on̄tho da h̄nu n'na ra ja'i, ya fadi te ja rá mm̄ai? Nu'a, h̄inda zä'a. Nu'mø yø pa mi m'm̄hra Cristo, dá ɛna ngue dá paɔi te'o. Pɛ nu te dá b̄ɛngä'u yø pa'u, ya h̄inma ngu'a ja ma n'yomfɛni ya. ¹⁷ A nu ra ja'i ɛc'ɛi ra Cristo, ya com'da'yo rá n'yomfɛni. Ya bi zɛp'u'a te man̄i n'yo m'm̄t'o. A nu'a te ga 'yo ya, ga ma'da'yo. ¹⁸ Guehna Oja øt'e ngue ma'da'yo'a te ga 'yo ra ja'i. Ya ma amigoh̄u Oja ya ngue bi gurca ma ts'oquih̄u ra Cristo. Jan̄angue bi 'dajhma 'bɛfh̄u Oja ngue ga xih̄ma mi'da yø ja'i ngue di n'amigoui Oja. ¹⁹ Nuna Oja, bá ɛxra Cristo para ngue da japyø ja'i ngue di n'amigoui Oja. Himbi b̄ɛntho Oja ngue ja yø ts'oqui yø ja'i. Ya bi 'dacj̄u ra 'bɛfi ngue ga ximh̄ma ra hoga 'da'yo hya yø ja'i.

²⁰ A nugä bi 'yøt'e ngue rá representantegä ra Cristo. Tengutho 'mø ngue da zo'as̄h̄u Oja, nu te nne da man'Oja, guehna ra hya dí xi'ah̄u naya. Nuna ra Cristo i nne na ngue gui n'amigoh̄u Oja. ²¹ Ra Cristo h̄in tema ts'oqui i ja na, pɛ para ngue bi gurca ma ts'oquih̄u, Oja bi japi ngue bi du connä guehma ts'oquih̄u. Jan̄angue nup'u ja rá hmi rá dä Oja, nu'mø bi zä dá ɛc'ɛih̄u ra Cristo, ya bi nhoh̄ma ts'oquih̄u p'uya.

6

¹ A nugä ya, ngue ya rá m̄ɛfigä Oja, dí xi'ah̄u ngue mam̄i unthoh̄u na rá mate Oja di 'da'ah̄u. ² Porque Oja, nu'a ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro i ɛna: “Bá ɛp'u ra pa xtä sänni ngue ga 'da'ah̄u n'na ra

mate. Nu'mø ga socj_u, ga øde te guí xicj_u. Gue'a ra pa'a ngue da zä di nyanni teh_u 'n_ε ga fäxah_u', εn'Oja. A nuyá, guehra pa jap'_u i sä guí nzohm_u Oja ya. Guehra pa jap'_u di nyanni teh_u ya.

³ Nu te dí øt'e, dí honi ha nna japi ngue da gohi xanho, porque h_{in}dí nnepe ngue da 'y_εngyø ja'i h_{in}gui ho rá hya Oja dí mma. ⁴ Sinoque dí nnepe ngue da ba_{di} gätho yø ja'i ngue rá 'b_εfi Oja dí ørpe. Janangue nugä dí seti hangu ra n'_u dí thogui. Ja'mø h_{in}'y_u te ga honi. Ja'mø congba yø ja'i ngue s_uqui. ⁵ Ja'mø fεgbagui yø ja'i. Ja'mø coca fädi. Ja'mø p_εts'i da zajthogui yø ja'i. Ja'mø da_{di} mp_εfi h_{in}'y_u p'_u rá n_εgui. Ja'mø h_{in}ga mbongui ra ora ga n'aha. Ja ra ora ngue ya ga tu ra thuhu. ⁶ Nu'a guí n_εqui xanho ngue rá 'b_εfi Oja dí ørpe ngue di 'yo xanho, 'n_ε dí pa_{di} xanho hanja na ra hoga 'da'yo hya. 'N_ε gä dí seti te gä ørcagui yø ja'i, i ja ma yemmai. 'N_ε fäxcagui ra Espíritu Santo ngue sä dí ørpabi rá 'b_εfi Oja. 'N_ε majuan_i ngue da_{di} ma_{di} gätho yø ja'i. ⁷ Di 'dacrä ts'edi Oja ngue nuna ra hya majuan_i da zä ga mma xanho hanja. 'N_ε da_{di} ja ndummai ngue gä ra nho gdá n'yo, n'namhma ngue h_{in}ha di da_{di}pagui ra nts'o i ja ndap'_u bi zä. ⁸ A nuyá, 'bahyø ja'i ngue nnu mansugui, ximmi 'bahyø ja'i ngue h_{in}gui nnu mansugui. 'Bahyø ja'i ngue nnømmanhogui, ximmi 'bahyø ja'i ngue nnømman'ugui. 'Bahyø ja'i εngui ngue dí häte, p_ε nugä zant'a gä gue'a ra hya majuan_i dí mma. ⁹ Madague'a da_{di} mp'a'be xanho yø ja'i, p_ε 'b_u i'da mma ngue h_{in}gui pagui. Ja ra ora ya dí 'b_ui ngue ra ndate, p_ε tobe di pongui. Mb_εnngui xa n'_u yø ja'i, p_ε h_{in}gui hogui. ¹⁰ Madague'a tär'man'_u ma

mm̄ai te dí thogui, pε nuua ja ma n'yomfɛni dadi johyatho. Madague'a dí hyoya, pε nuna ra hya dí mma, xandøngu yø ja'i ørpabi ra nho na ra hya na. Madague'a hinguits'u te dí pets'i, pε nu te gätho i ja, gä gue'a ørcagui ra nho'a.

¹¹ Ague ma zi cu'ah̄u gyø mm̄enguha p'u ja ra hnini Corinto. Nugä, gä dá xi'ah̄u te gäma hya so ma mm̄ai, hin tema hya dá co'mi. Porque janjuani dadi ma'ah̄u. ¹² A nu'mø ngue hin dadi n'amigoui ya, pε ngue gui nnesε ngue hin dadi n'amigoui. Pε nugui, εmmei dí nne ga n'amigoui. ¹³ Nugä dí nzo'ah̄u tengutho n'na ra papá 'mø nzohyø basi, dadi ja'ah̄u p'u. Dami maqui tengutho nná ma'ah̄u.

¹⁴ A nuyá, 'yo gui nne gui nsixha'u yø ja'i hingyø 'yεc'ei. Porque n'nan'yo ra hya ga 'yo yø 'yεc'ei ngue'a te ra hya ga 'yo yø ja'i hingyø 'yεc'ei. A nu ra ja'i ngue gä ra nho ga 'yo, hinga 'da'igu øt'ui ra ja'i nu'a xa nts'o ga 'yo. N'nan'yo ga 'yo'u, tengutho ra nyot'i, n'nan'yo gui nεqui ngue'a gui nεqui ra 'bεxui. ¹⁵ Porque ra Cristo hinga 'da'igu øt'ui ra zithu'a. Ximmangu n'na ra 'yεc'ei ya, xquet'a hinga 'da'igu øt'ui n'na ra ja'i hinga 'yεc'ei. ¹⁶ Nup'u ja rá nija Oja, hønse'a majuani ngue Oja i 'bui i nthanne p'u. Hin'yua ra nt'edi ngue ja di nthanne p'u yø dahmu. Gue'ah̄u i nnøpa nija Oja, porque Oja i εna: “Ga n'yo'be'u yø ja'i thannegui. 'Nε gueque rá Ojagä'u, 'nε gue'u ma ja'i'u”, εn'Oja. ¹⁷ Nuna Oja mahøn'a εna: “Dami pømhmu p'u ha 'buhyø ja'i xants'o te øt'e. 'Yogui øthu'a ra nts'o øt'u, n'namhma ngue da zä gui soh̄u ma 'yεgä. ¹⁸ Nugä

ya da zä gui 'yøt'e ngue ni papágha. Nugä p'uya, ga øt'e ngue ma basi'ah", enna Oja i jase rá ts'edi.

7

¹ Ague ma zi cu'ah, nguna ra hya di yat'Oja da 'yørcah ya. Janangue ma ga hehma p'u'a te gäma nts'o i ja. Ga hehma p'u'u te gäma cosa di ts'onnga ma do'yoh. Ga hehma p'u'u te gäma hya di ts'onnga ma n'yomfēnih. Ma ga hahma mmui ga nnu mansuh Oja. Ma ga unma mmuih Oja para zantho.

² Ague ma zi cu'ah, 'yo di junngä ni mmuih, dami 'yøt'e ngue gui macj. Porque nugä hijnondi sai. Hin tema nts'oni di ørpabi n'na ra ja'i, 'ne hijnondi här'ma hya ngue te ga hannbabi n'na ra ja'i. ³ Nuna ra hya di mma, hijnondi hörpa ra hya ngue ga embi hinguí ho te ørque. Ya xtá xi'ah m'met'o ngue nugä dadi ma'ah mente di 'bui 'ne asta gue'mø dá tu. ⁴ Nugä di pa'a njuani ngue gui 'yøth ya yø hya di xi'ah. Nugä di ets'ah 'mø di ya'be yø ja'i, porque di xifi te gui øth. Madague'a di sägä ra n'u, pe nu'mø bi zo ma mmuigä'a te gui øth, ya man'natho dadi johya.

⁵ Nu'mø ma søcä ua ja ra häi Macedonia, hijnam'mø xtá nzä xca m'mamma pähä. Porque ndap'u bi zä mi ja ra sai. Ya bi du ma mmui di ena ngue xtí ts'onyø ja'i na ra hya di mma. ⁶ Pe nuna Oja, nu'u yø ja'i hinguí ha ra ts'edi, go di hatra ts'edi na. Janangue nu'mø mi zøcua ra Tito, Oja bi 'yøt'e ngue man'natho bi hya ra ts'edi ma mmui. ⁷ Hinga hont'a dá johya 'mø ma nu ra Tito mahøn'a, sinoque man'natho dá johya 'mø mi xiquí ngue

ε̄mm̄ei gá 'yørpah̄ ma sū m̄ente bá m'm̄ap'̄a guí 'b̄ah̄m̄. Porque ra Tito janjuani di johya conná ngue'ah̄. 'N̄e bi xiqui ngue tū n̄i mm̄aih̄ ngue'a te gn̄i unngah̄ ma mm̄aiḡ. I ε̄ngui ngue ε̄mm̄ei guí mb̄enj̄. M̄i z̄a mā øc̄a n̄a r̄a hȳa n̄a p'̄aya, man'na mathogutho dá johya.

⁸ Nu'm̄ø mā p̄en'n̄ah̄ p'̄a r̄a carta m'm̄et'o, bi du mā mm̄ai ngue'a te r̄a hȳa b̄i m̄e r̄a carta. Porque dí pa'a njuani ngue da du n̄i mm̄aih̄ 'm̄ø gá nuh̄'a r̄a hȳa nt'ot'i. Anuyá, ya h̄ingui tū mā mm̄ai ngue'a r̄a carta dá p̄en'n̄ah̄ p'̄a. Porque dí pad̄i ngue h̄inxma ma da du n̄i mm̄aih̄. ⁹ A nuyá, janjuani dadi johya. P̄e h̄ingue dadi johya ngue bi du n̄i mm̄aih̄. Sinoque dadi johya ngue nu'a i du n̄i mm̄aih̄, b̄i mp̄ah̄ni n'yomf̄en̄ih̄. Oja bi 'yøt'e ngue bi du n̄i mm̄aih̄ ngue'a te gm̄i øth̄, n'namhma ngue nu'a r̄a carta dá ot'i bi 'yøt'ah̄ r̄a nho, h̄ingue masque r̄a nts'on̄i bi 'yøt'ah̄. ¹⁰ Porque nu r̄a ja'j̄i t̄ar'm̄an'̄a rá mm̄ai ngue te ga 'yo, ya di 'b̄atr̄a mm̄ai, da hȳep'̄a r̄a nts'o ga 'yo. 'N̄e gue'a nnu manho Oja'a, gue'a di nyanná te r̄a ja'i'a. P̄e nu'̄a yø ja'j̄i njuantho h̄ingui nne da 'ȳec'̄ei Oja, madague'a ja'm̄ø tū yø mm̄ai, p̄e h̄indi nyanyø te. ¹¹ B̄i nu manho Oja te gá 'yøth̄, porque m̄i z̄a gm̄i nuh̄ r̄a carta dá p̄en'n̄ah̄ p'̄a ngue'a r̄a ts'oqui b̄i nja, bi du n̄i mm̄aih̄ p'̄aya. Ya guí nnuh̄ te b̄i nja m'm̄efa m̄i z̄a gm̄i pah̄m̄'a te b̄i nja. Gá mb̄øc̄ueh̄ p'̄aya, porque guí suh̄ r̄a castigo da ja Oja. Janangue gá hȳa r̄a ts'edi ga h̄ejpah̄'a bi 'yøtr̄a ts'oqui. Ya di n̄equi ngue h̄in gadi hothoh̄'a r̄a ts'oqui b̄i nja. A nuyá, janjuani guí nne guí nnuj̄ ya.

¹² Nu'm̄ø mā ot'ä n̄a r̄a carta dá p̄en'n̄ah̄ p'̄aya,

hinga hontho dí nnegä ngue di njapra castigo'a to bi 'yøtra ts'oqui, ni xindi fäts'i to ts'ui. Sinoque pa Oja te dá bēngä, porque dá negä ngue da dinni mmaih_u ngue nuna ra hya dí xi'ah_u, guehna ra hya guí nnu mansuh_u na. ¹³ Gue'a i nhohma mmäigä'a ya.

Pe hinga hont'a i johya ma mmäi'a, sinoque man'natho dá johya 'mø ma nu ra Tito ngue janjuani di johya conná ngue'a ra nja mmansu guá ørpah_u. ¹⁴ Nu'mø tobe himmani map'u ra Tito ya, nugä dí embi: “Dí pacá njuani ngue da 'yørpabi masu yø ja'i na ra hya ga pennbabi ya”, dí embi. Pe nu te dá xicä ra Tito, majuani ngue gue'a gä 'yøth'a. Ja bi bømp'u majuani te dá xicä ra Tito ya, tengutho 'mø dámbá m'mucá p'u guí 'buhm_u ya, gä majuani ra hya dá xi'ah_u. ¹⁵ Dí pa'a njuani ngue man'natho di ma'ah_u ra Tito ya, porque mbēndya ngue gä gä 'yørpah_u masu yø hya bi xi'ah_u, 'nε nu'u yø hya bi xi'ah_u, gä ja ndummäi gä 'yøth'a. ¹⁶ A nuyá, janjuani dadi johya, porque nu'a te gä guí øth_u, gä gue'a, hinte di 'bēdi. Ya hindí yobēni co nu'ah_u ya.

8

¹ Ague ma zi cu'ah_u, dí nne ga xi'ah_u hanja ngue bi bōngmanho'a rá njapi Oja bi unyø 'yεc'ei 'bøp'u ja yø hnini ja'a ra häi Macedonia. ² Madague'a 'bammän'u ngue ts'ui, pe janjuani di johya. Madague'a hyoya, pe nu'u yø 'bäxte øt'e, di unna mēnyu tengutho 'mø di mmεmmeti. ³ Dadi jagä majuani ngue nu'a te yø 'bäxte di un_i, co gä yø mmäi guí un_i. Nu'a te xa nzänni di un_i, man'na

ngue hus'mø bi unī. ⁴ Emmēi bi 'yācra mate'ᵤ yø 'yēc'ēi 'bᵤ'a Macedonia ngue da ma maçat'ibi ra güenda yø mēnyu ngue da 'yørpa ra 'bäxte'ᵤ yø 'yēc'ēi 'bᵤ'a Jerusalén. ⁵ Nu'a te mī so ma mmwigä ngue xta 'yøt'e, hinga hont'a bi 'yøt'a. Sinoque bi 'yøt'e te nne Oja ngue da 'yøt'e. Rá mæditho bi unyø mmᵤi ra Cristo. M'mefa p'aya bi ma ngue ya 'bui ngue da 'yøt'a te ra hya dí xifi. ⁶ Ma nugä'a te ra 'bäxte bi 'yøtyø mmēngu Macedonia p'aya, dá xicä ra Tito p'aya ngue mahōnda map'ᵤ ngue di 'yopra hya ngue'a ra mēnyu gá dᵤ'mī gá pethᵤ m'mæt'o, guí sigue gui peth'a ra 'bäxte'a.

⁷ A nuyá, man'na xanho te guí øthᵤ, porque xanzaqui nī nt'ēc'ēihᵤ i ja. 'Nε guí padī gui nxännbatehᵤ xanho ra hya, porque guí timhmᵤ xandønho hanja ra hya. I ja'ahᵤ ra pähä gui 'yørpahᵤ rá 'bēfi Oja. 'Nε janjuani gadi maçjᵤ. Janangue damī ntatehᵤ ya ngue man'na xtangu ra 'bäxte gui 'yørpabi nī cᵤhᵤ. ⁸ Hinna mangä na ra hya na ngue xøgue gadi 'bēp'ahᵤ gui 'yøthᵤ ra 'bäxte. Sinoque dí xi'ahᵤ na ra hya na ngue dí nne guí pahm'a te ør'mī'da yø ja'ī nuyā ja mpähä da 'yørpabi ra 'bäxte yø mmī'yēc'ēiui. Nugä dí εna ngue xamhmatho di nεqui ngue 'nε'ahᵤ majuani gadi mahni mmī'yēc'ēiui. ⁹ Ya di nεqui xandønho hanja'a rá mate ra Hmᵤ Jesucristo bi 'dacjᵤ. Nu'a go rá mmēti'a te gä i ja'a, bi 'yøt'a hyoya ngue bi mađi gäthogahᵤ. A nuyā ngue bi 'yøt'a hyoya, nu'a rá mate bi 'dacjᵤ, mathoguiho di muui.

¹⁰ Nu'a ra mēnyu ngue ra 'bäxte gá dᵤ'mī gá pethᵤ ra jeya bi thogui, nugä dí εna ngue man'na xanho ngue guí juathᵤ ya. Porque go rá mædi bi

nja'ah_u mpähä gá peth_u ra mēnyu ngue mī'da yø 'yεc'εi. ¹¹ A nuyá, tengutho gá 'yøth_u m'mεt'o ngue gá hyah_u ra ts'edi bi nja ra 'bäxte, ximmangudya dami hyah_u ra ts'edi guí umhm_u hangu ts'u da zut'a ni ts'edi guí umhm_u. ¹² Porque ra ja'i majuan_i ngue ja mpähä da 'yøtra 'bäxte, i nnu manho Oja te øtra ja'i, madague'a hingu_i ngu n'na ra cosa surpa rá ts'edi di un_i. Nuná Oja hingu_i äc_u n'na ra cosa ngue hin'y_u gah_u na.

¹³ Hindí εn'ah_u ngue guí un_i gätho'a te guí pets'i asta da hin'y_u te guí sih_u. ¹⁴ Sinoque hnepe ngue da 'da'igu, gá di nja te guí sih_u. A nuyá, ngue ja te guí sih_u ya, dami unhn_u'a te homm_i'da yø ja'i. Pε man'na ra pa p'uya, nu'mø da hin'y_u te guí hyomhm_u, xindi 'da'ah_u p'uya. Janangue n'na ngu n'na'ah_u hinjonda zä ra n'ü, da 'da'igu yø ja'i, gá di ja te da hyoni. ¹⁵ Ya di nja tengutho ra hya mmamp'ü ja ra Maca Libro ngue εna: “Nu ra ja'i ja xangu te da zi, hinte di pongui, porque di un_i. A nu ra ja'i ngue zits'utho ja te da zi, hinte di 'bedi, porque ma t'unni te da zi”, i εna.

¹⁶ Dadi ja mammadi Oja ngue tengutho ma n'yomfεni ngue di nne ga øt'ah_u ra nho, njarbutho rá n'yomfεni ra Tito ya. Xquet'a di ja ndumm_ui ngue nne da 'yøt'ah_u ra nho. ¹⁷ Nu'mø ma xifi ngue da ma da nu'ah_u, ra ndijohya ngue bi ne da ma. Porque 'nεε na nne da map'ü da nu'ah_u na. ¹⁸ Nuná ma cuh_u ra Tito, xquet'a da mε man'na ma cuh_u ngue da nu'ah_u. Nuná ma cuh_u da mε, i nnu manho yø 'yεc'εi ndap'ü bi zä na, porque nuná, i padi xandønho ha di japi da manna hoga

'da'yo hya. ¹⁹ Nuna ma cuh_u na, bi 'y_εx_yø 'y_εc'ei ngue ga mme'be Jerusalén, ga ma da'be ra m_εnyu ngue ra 'bäxte. Dí nnehe ngue nuna ra 'bäxte na, guehna di mama jama mma_{di} ra Jesucristo na, 'n_ε da bahyø ja'i ngue ja'ah_u ra pähä gui fäxni mmi'y_εc'ei_h. ²⁰ Mente di yoho hyuhe hinte da ja'u nemhya guehna ra m_εnyu dí xihyø 'y_εc'ei di peti. ²¹ I pa Oja ngue nuna ra m_εnyu hinjonda hyaqui, ga da ma ma da. Xquet'a dí nnepe da badi gätho yø ja'i ngue ga ga dägähe na ra m_εnyu na.

²² Nuya yo nc'ei ya, da m_ε man'na nc'ei ma cuh_u. Nuna, ya pa_{di} xanho ha di japra 'befi da 'yøt'e, 'n_ε di n_εqui ngue ja mpähä da 'yørpabi rá 'befi Oja. Ya rá 'befitho'a ngue ha da ma. A nuyá, janjuan_i di johya ngue da map'u ya, porque ena ngue hingui ya ni mmui ngue gui fäxh_u mi'da yø 'y_εc'ei. ²³ Nu'mø to da ne da 'yänni hanja ngue ga p_εnhnä p'u ra Tito, dami xihm_u ngue ma amigo na, 'n_ε ma mmimm_εfi'be para ngue da hyoni ha gdi timh_u ra nho. A nuya mi yoho ma cuh_u da map'u, dami xihm_u yø ja'i ngue guehya ma cuh_u 'b_ucua bi huanhni ngue da map'u ya. 'N_ε conná guehna ra 'befi øtya, i nnu mansu ra Cristo yø ja'i. ²⁴ Nu'mø bi ma p'uya dí mmangä ya, dami 'yørpah_u ma su xanho, n'namhma ngue nuya yø 'y_εc'ei ndap'u bi zä 'bui da badi ngue majuan_i gadi mahni cuh_u. Porque guehna ra hya dí xifi gätho yø ja'i na ngue emm_εi gadi mahni cuh_u.

9

¹ A nuyá, nuna ra 'bäxte ya xtá xi'ah_u m'met'o gui 'yørpah_u yø 'y_εc'ei, ya himma hyoni ngue honga

otra sũa ngue ga yopä na ra hya na. ² Porque ya dí padí xanho ngue ja mpähä gui 'yörpä ra 'bäxte ni cũh. Dí xicä yø ja'í 'mø ma magä p'ũ ja ra häi Macedonia, dí embi: “Nũya yø mmengu p'ũ ja ra häi Acaya, ya desde ra jeya bi thogui di petra mentyu ngue ra 'bäxte da 'yøt'e”, dí embi. A nuyá, co nuna te ra hya gui øth ya, nũya yø mmengu ua ja ra häi Macedonia, xquet'a ya ha ra ts'edi ya ngue di petyø mentyu ngue ra 'bäxte da 'yøt'e, tengutho gui øth ya. ³ Pε nuyá, da map'ũ ma cũh ngue di yopra hya. Porque dí nne ngue nu'a ra mentyu gui mfäxteh gui peth hante ga mmagä p'ũ. Porque ya xtá xicä yø ja'í ngue ya gui 'bui ngue gui mfäxteh. ⁴ Xi'mø gue 'da gda megä'be p'ũ 'da yø mmengu Macedonia, da thin'ah p'ũya ngue hin gadi pethoh ra mentyu gui mfäxteh, sä ya xtá mangä p'ũya ngue ya gui 'bui ngue gui mfäxteh. Ga pets'a ma sä p'ũya. Xinguí pes'ni säh ngue da hin'yatho ra mentyu ngue ni 'bäxteh. ⁵ Janangue nugä dí nnu manho ngue di m'met'o ya ma cũh da ma di zengua'ah. Guehya di ben'nah ya ngue nu'a ra 'bäxte ya xcá yat'í gui peth, ya di ja 'mø dá macähe p'ũ. Ya di nẽqui p'ũya ngue nu'a ra 'bäxte gui øth, i ja mpähä gui øth ra 'bäxte. Ya hinda zäp'ũ da 'yenyø ja'í ngue go dadi ja ts'edigä ngue gui 'yøth ra 'bäxte.

⁶ Pε dami bemhm xanho na ra hya ga xi'ah ya. Nu ra ja'í ngue zits'atho di uni, xquet'a Oja zits'atho di unni. Pε nu ra ja'í ngue xangu di uni, xquet'a Oja xangu di unni. ⁷ N'na ngu n'na ra ja'í, nu te mi'a mpähä rá mmui i ja ngue di uni, di uni. 'Yo di ya rá mmui'a te di uni, 'yo di ena ngue ra ts'edi t'ørpe. Porque Oja i nnu manho

ra ja'i nu'a mpähä gui un'a te di uni. ⁸ Nuna Oja, ja rá ts'edi ngue da zä da 'yøt'e ngue gui timhm'a te ra nho gui homhm. Mathoguitho di unni n'namhma ngue da bongtho p'u'a te gdi fäxni mmic'ei. ⁹ A nu ra Maca Libro i ena: "Nu ra hoja'i, ngue mathoguitho fäxhra hyoya, guehna ra ja'i hinda 'be'a te di uni". ¹⁰ Nuna Oja badi unna hmudä ngue nthuhu para ngue di nja te da zi yø ja'i, xquet'a di 'da'ah te gä gui hyomhm. Ya di nja xangu n'namhma ngue da zäp'u gui 'yørpah ra nho mi'da yø ja'i. ¹¹ Gui timhm xangu n'namhma ngue da zäp'u xangu gui umhm. Nu'mø dá dägä'a ra 'bäxte gui pennba ma cüh 'b mman'u, gue'a emmei di ja mamadi Oja'a. ¹² Porque nu'mø gui 'yørpah ra 'bäxte'u ma cüh, hinga hontho da ma ma t'unni te honi, sinoque nu'mø bi hyan'a te mat'unni, janjuaní dadi ja mamadi Oja ngue te gui 'yørpah. ¹³ Guehya da 'yεsbabi Oja ya, porque nu'a ra 'bäxte gui 'yøth gue'a di nequi'a ngue majuaní gui εc'eibah rá hoga 'da'yo hya ra Cristo. Yø ja'i da 'yεspabi Oja porque di nequi ngue majuaní ni mmui gni 'yørpabi ra 'bäxte ni cüh 'bap'u Jerusalén, da gue'u 'bui ndap'u bi zä. ¹⁴ A nuya p'uya, da mat'Oja conná ngue'ah 'ne mathoguitho di ma'ah. Porque da nu yø ja'i ngue Oja bi 'yεmmei bi xoc'a ni mmuih ngue da zä gui 'yøth ra nho. ¹⁵ A nuyá, ma ga ja mamadih Oja ya ngue bá pennгах ua rá Ts'ant'u. Nuna ra mate bi 'yørcah i tate di muui, porque hinguí sä di hma hangu gangu rá muui'a te bi 'yørcah.

10

1 Nūgä drá Pablo, jap'ᵘ n'na rā hyā dí nne gā xi'ahᵘ. Pε māhotho dí nne gdá zo'ahᵘ tengutho i nyā rā Cristo 'mø mī n'yo ua. A nuyá, 'bᵘ i'da εngui ngue di yā manhuēhigä 'mø dí yasεᵘ, pε nu'mø ngue rā cartatho dí pen'nahᵘ p'ᵘya, εngui ngue høn'mø dí yā manzaquigä 'mø. 2 Ague mā zi cū'ahᵘ, dami hyēhmᵘ p'ᵘ'a te gāma hyā hinga gue'a, n'namhma ngue nu'mø dā magä p'ᵘ gā ma nu'ahᵘ, ya gā nyā manhohᵘ p'ᵘya. 'Yo guí nne ngue ja gā hecahᵘ'a te gni 'yohᵘ. Pε nu'mø tobe 'bᵘi to xi'ahᵘ ngue dí honse ha di hnu manhogui, guehya jatho ngue gā nyā manzaqui'be ya. 3 Majuanī ngue nūgä drá ja'itho, pε himma hyase nnā ørpabi rá 'bēfi Oja. 4 Hinga guecsεqui dí honi ha dí nthahna rá 'bēfi Oja dí ørpe, porque n'na rā hyā ngue rá hyase rā ja'i, hinda zā ha di dahā. Janangue nūgui, nūnā rá 'bēfi Oja dí ørpe, di hacra ts'edi Oja ngue gā tapra nts'o i ja. 5 Oja di 'dacra ts'edi ngue sãp'ᵘ dí tapra hyā'ᵘ yø ja'i di 'yεxpᵘ ha yā, guehya honi ha gā ndäcra hyā dí mmangä ya, porque hinguī nnepe dā bahyø ja'i hanja Oja. Di hāt'i di 'uajpatho yø hyā yø ja'i, dadi japi ngue dā 'yεc'ei xandønho rā Cristo. 6 A nu'mø bi nεqui xandønho ngue guí εc'eiᵘ nā rā hyā dí xi'ahᵘ ya, nu'ᵘ yø ja'i fesra hyā p'ᵘya, ya sãp'ᵘ gā hā rā ts'edi ngue gā hejpi te øt'e.

7 ¿Hanja ngue høntho guí nnuᵘᵘ te ja n'na rā ja'i, pε hinga 'be gui hacjᵘ rā güenda te ja mbo rá mmaī rā ja'i? A nuyā yø ja'i sᵘqui, i εnā ngue yø mēfi rā Cristo, pε dā badī hanja rā hyā, ngue xquet'a 'nεqui rá mēfigui rā Cristo. 8 Madague'a sä gā hongä mī'da yø hyā ngue gā o'ahᵘ n'yu xanho hanja te nnā 'yo, pε nūnā te rā hyā dí mma, hīndī pεs'mā

sä. Porque dí haxa njuani ngue gue'a ra Hmu Jesús di hacra ts'edi ngue dí mmambrá hya, para ngue man'na di hya ra ts'edi ni nt'ec'eha. Hingue masque dadi ts'on'na ni nt'ec'eha i ja, tengutho ot'aha mi'da yø ja'i. ⁹ Yo guí emhma ngue høn'mø dí otra carta dí pen'nahua ngue dí ya manzaqui. ¹⁰ Porque gue'a manyø ja'i'a, embi ngue nu'mø dí otra carta ga pen'nahua, gue'mø dí ya manzaqui 'mø. Pe nu'mø dí yasaha p'uya, ya engui ngue dí ya manhuhi 'mø. 'Ne engui ngue nu'a te ra hya dí mma, hinga njuani ga nt'øde. ¹¹ Pe nu to i mmana ra hya na, da ba'a njuani ngue hinga høn'mø dí otra carta dí pen'nahua ngue dí ya manzaqui, sinoque xquet'a da zä ga nya manzaquigä'a ra pa ga mmagä p'ua ngue ga nyaha.

¹² Pe nuna ra hya dí mma, hinguí sä ma mmui ngue ga ot'e tengutho ga ya mi'da yø ja'i ngue espabi yø hya, i ena ngue tate yø bamhya ngue mi'da yø ja'i. Pe guehya yø ja'i ma'bedi yø mmui ya. Guehya høntho honi ngue ha di ntate yø hya ngue mi'da yø mmixänbatega. ¹³ A nugui hinga n'yets'itho na ra hya dí mma. Nu te dí ot'e, gue'a dí mman'a. Pe høntho dí nne ga xi'aha ha rá nja na ra 'befi bi 'daca Oja. Bi 'daca 'befi Oja ngue nup'ua ja ni hniniha Corintio, asta ja ga ma mangä p'ua rá hya Oja. ¹⁴ A nuyá, hindá sänse ngue ga mmagä p'ua guí 'buhma, sinoque Oja bi 'dajma 'befi ngue ga mmap'ua. 'Ne guecä rá muditho dá xi'aha hanja rá hya ra Cristo ngue mi'da yø mamhya. ¹⁵ Nuna ra 'befi dí ot'e, guehna dí nne ga xi'aha na. Hinga gue'a ra 'befi n'nan'yo to xa mpefi dí nne ga mma. A nuyá, dí nne ngue man'na xta nzaqui ni nt'ec'eha,

n'namh̄m̄ā ngue n̄up'̄u ha guí 'b̄uh̄m̄u da z̄ä ḡa m̄p̄εfi x̄anho. P̄ε n̄un̄a r̄a 'b̄εfi bi 'dac̄ä Oj̄a, queh̄n̄a z̄ant'a d̄í n̄ne ḡa ø'n̄a. ¹⁶ M'm̄εfa p'̄u ya, n̄u'̄u ȳø h̄n̄in̄i r̄á n̄ja n'n̄ann̄i p'̄u ha guí 'b̄uh̄m̄u, da z̄ä ḡa sigue ḡa øtra 'b̄εfi ngue ḡa m̄man̄n̄a hoga 'da'yo h̄ya. P̄ε h̄inga guerp'̄u ha 'b̄uh̄ȳø 'ȳεc'̄εi ngue n'n̄an'yo to b̄i m̄ann̄a h̄ya ḡa øtra 'b̄εfi, sinoque n'n̄ann̄i ḡa m̄ma m̄man̄n̄a h̄ya.

¹⁷ A n̄uyá, n̄u r̄a m̄εfi n̄ne ngue da 'ȳεspabi'a r̄á 'b̄εfi øt'e, p̄ε gue daque'a r̄á H̄m̄u b̄i 'b̄u mah̄ets'i i f̄äts'i da 'ȳεspi. H̄ingue m̄asque r̄a ja'i go di 'ȳets'i da 'ȳεn̄a ngue go øse r̄a 'b̄εfi. ¹⁸ Porque n̄u r̄a ja'i ngue p̄øm̄man̄ho r̄á 'b̄εfi øt'e, ngue gues̄ε r̄á H̄m̄u da m̄a ngue x̄anho te øtrá m̄εfi, h̄ingue m̄asque r̄a ja'i'a da m̄ans̄ε ngue x̄anho te øt'e.

11

¹ A n̄ugui, n̄un̄a r̄a h̄ya d̄í n̄ne ḡa m̄m̄a, d̄í n̄ne x̄ind̄í n̄ne ngue ḡa xi'ah̄u. P̄ε dam̄i seti te r̄a h̄ya ḡa xi'ah̄u. ² A n̄ugui, co 'n̄ε'a Oj̄a jan̄juan̄i ngue h̄ind̄í n̄negä'be ngue gui hȳεhm̄u p'̄u r̄a Cristo. Ya dá ja'i ngue ḡá 'ȳεc'̄εih̄u r̄a Cristo ya. A n̄uyá, tenḡutho n'na r̄a hm̄ute 'm̄ø i ja ngue d̄i nth̄ati, h̄øndra ndø d̄i m̄adi, n̄jarb̄utho n̄a r̄a h̄ya d̄í xi'ah̄u ya. N̄u'a m̄a d̄atho ja ngue gui m̄adi ḡätho'ah̄u, gue'a r̄a Cristo'a. ³ Tengu r̄a Eva bi hyätra zithu, gueh̄n̄a d̄í sugä n̄aya ngue da th̄ä'i ngue gui hȳεhm̄u p'̄u r̄a Cristo. ⁴ Porque n̄uya ȳø m̄am̄hya s̄øh̄ø ngue n'n̄an'yo r̄a h̄ya x̄än̄nbate, go guí ørp̄ah̄u m̄as̄u ya. Conque n̄uya ȳø h̄ya x̄än'n̄ah̄u, h̄inga 'da'iguui ya ȳø h̄ya d̄í x̄än'n̄ah̄u ngue han̄ja r̄a Jesús. N'n̄an'yo ḡa x̄än'n̄ah̄u han̄ja r̄a Esp̄iritu

Santo, n'na'yo ga xän'nahü ha ränja ra hoga 'da'yo hya, hinga 'da'iguui ya yø hya ya xtá xän'nahü.

⁵ Nuya yø xänbäte ena i tate ngue yø representante ra Cristo, hinga høndya padi te mmanya. Xquet'a dí pacá hanja'a ra hya nne da xän'nahü ya.

⁶ Madague'a engä yø ja'i ngue händí padi ga ut'i xanho ra hya dí mma, ngue mahotho da nt'øde, pe nugä nuna ra hya dí xänbäte, dí padi xandønho hanja ra hya. Nu te gäma hya dí mmam'mø dí xänbäte, ya gá 'yøhmü xanho hanja ra hya.

⁷ ¿Ua guí emhmü ngue hinguí ho te dá øt'e ngue hinte dá jup'ahü mente dá xi'ahü rá hoga 'da'yo hya Oja? Para ngue da zäp'ü guí juxni yahü, dá n'ni ngue dá mpefi, da taha te ga si mente dí xän'nahü ra hya. ⁸ Mente ra pa ngue dá xän'nahü ra hya p'ü ja ni hñinihü, gue'ü yø 'yεc'ei rá m'mü'a n'nanni badi pønna mēnyu dí honi. ⁹ Nu'mø dámba m'mücä p'ü guí 'bühmü ya, ja'mø hñin'yü te ga si, pe hñjondí äpi te dí honi. Nu'ü go ma cühü bi zøhø bi 'yε'a Macedonia, go bi 'daqui te dí hongä'ü. Co ngu'a p'üya, ya hindá ä'ahü te ga si, 'nε da ngut'a yø pa di ma p'üya, nu te dí honi, hinte dí ä'ahü. ¹⁰ A nuya ngue dí εc'ei ra Cristo, nuna ra hya majuaní, guehna dí mmanä. 'Nε majuaní ngue nu'ü yø 'yεc'ei rá m'müp'ü ja ra häi Acaya, hñ tema mēnyu dí äpi. ¹¹ Nuna ra hya dí mma, mamí 'yεna ngue händí nnu manho'ahü. Nuna Oja, i padi hanja ngue janjuaní dadi ma'ahü.

¹² Mada mi 'dacjü ra mēnyu dí honi, pe nugä hinga haní, n'namhma ngue nu'ü yø xänbäte høndra mēnyu jup'ahü hinda zäp'ü da 'yεna ngue 'da'igu dí øthe. ¹³ A nuya yø xänbäte dí mmangä,

i ɛnā ngue guehya yø representante rā Cristo ya, pɛ h̄im̄mā juan̄i'a, sinoque guehya yø hyäte ya. Porque maxøts'etho p'ɥ ɛnā ngue yø representante rā Cristo. ¹⁴ Nūnā rā hyā dī mmangä ya, h̄ingui ja ngue di 'yødyø ja'i nā. Porque 'nɛɛɛ rā zithu i sä ngue di pährä h̄m̄i p'ɥ guī nɛquī, i cohi tengutho n'na rā anxɛ mahɛts'i. ¹⁵ Janangue ja dī nɛquī p'ɥ xanho rā hyā ya, nūya yø ja'i ngue yø mɛfi rā zithu, xquet'a i sä øt'e ngue maxøts'etho dī nɛquī ngue øtrā nho. Pɛ nū te gā 'yo, nup'ɥ rá nɛguī dī nja rá njut'i'a.

¹⁶ A nūyá, mahøndī nne gā xi'ah̄ɥ ya, masä mī 'yɛmhm̄ɥ ngue dadi 'bɛcä rā n'yomfɛni ngue dī mmā te dī øt'e. Pɛ nū'mø ngue ngu'a guī mbɛmhm̄ɥ ngue dadi 'bɛcä rā n'yomfɛni, pɛ damī 'dadjɥ rā nt'ɛdī gā nyā, gā mman'its'ɥ te dī øt'e. Porque nū'ɥ yø xännbate s̄aquī, i ɛspabi yø hyā i mmā. ¹⁷ Nūgä dī ɛnā ngue jatho gā mmā te gä dī øt'e, mada 'yɛngyø ja'i ngue ya h̄indī øt'e ngue rá representantegui rā Cristo, sinoque yø ja'i ɛngui ngue dadi 'bɛhra n'yomfɛni. ¹⁸ Ya guī nnuh̄ɥ ngue xangu yø xännbate xi'ah̄ɥ hanja'a te gāma hyā ɛnā ngue øt'e. Janangue nūyá, nū te gāma hyā dī øt'e xquet'a 'nɛquī dī nne gā xi'ah̄ɥ. ¹⁹ Porque guī ɛnā ngue ya gyø bamhyah̄ɥ ya. Nū rā ja'i ngue h̄ingui hant'a gā ya, ngue di 'bɛhra n'yomfɛni, ya guī seti te xi'ah̄ɥ. ²⁰ Nɛ nūya yø xännbate guī ɛc'ɛih̄ɥ rā hyā i mmā, i nne dī manda'ah̄ɥ. Pɛ guī h̄āti guī seti te øt'ah̄ɥ. Guehya yø ja'i høndrā mɛnyu i nne dā ḡuc'ah̄ɥ ya. I øt'e ngue nī hm̄uh̄ɥ 'nɛ ɛmbi ngue h̄inte gadī muh̄ɥ, astā pɛp'a nī hm̄ih̄ɥ. Pɛ gā guī sɛth̄ɥ. ²¹ A nūgä

p'ɥya, h̄ingui sä mā mm̄i ngue ngu'a ga øt'ah̄u tenguthø øt'ah̄u ya dí mm̄angä. ¿Ua ra 'b'e'isä te dí øt'e ngue h̄in dadi un'ah̄u?

A nuyá yø xännbate i mma te gä øt'e, εspabi yø hya, xquet'a 'nεqui dā zä ga mma te dí øt'e, mada 'yεngui mā'bēdi mā n'yomfēni ngue dadi 'yεts'i. ²² Di 'yεxya yø ja'i ya ngue εnā ngue yø judío. Pε 'nεqui xquet'a drá judío. Di 'yεts'i ngue εnā yø mm̄engu p'ɥ ja ra häi Israel. Pε xquet'a 'nεqui drá mm̄engugä p'ɥ. Di 'yεts'i ngue εnā yø mbom'meto ra Abraham. Pε xquet'a 'nεqui rá mbom'meto gra Abraham. ²³ I mma ngue yø mēfi ra Cristo. Pε nugi, man'natho ngue xangu rá 'bēfi ra Cristo xtá ørpe nguehya dí mm̄angä. A nuyá, h̄indí nne ga mma te gāma hya i ja ngue ga mma. Ya man'natho xangu ra 'bēfi xtá øt'e ngue nu'ɥ. Man'natho ngue mathoguitho xtá sägä ra n'ɥ, xa 'bεgbagui ngue nu'ɥ. Man'natho xangu yø nnidi xtá ogä ra fadi ngue nu'ɥ. Man'natho xangu yø nnidi ya ja ngue dā thogui ngue nu'ɥ. ²⁴ Nu'ɥ yø judío cut'a nnidi mathoguitho bi 'angui, bi jaqui 'däte mā'dε'ma guto yø mfēi. ²⁵ Nhyu ndi bi 'bāzagui. N'na ndi bi 'bāndogui. Nu'ɥ yø barco di o, nhyu ndi bi thunt'a mbonthe. N'na pa 'nε n'na xui xøque ya dí oxma xøts'e ra dehe p'ɥ ja ra jathe ngue bi thuntra barco. ²⁶ Man'natho ngue xtá sä ra ndate ha nná ma ngue dí mm̄anna hya. Porque i ja ngue dá duxca ra dehe 'mø i po yø dehe p'ɥ ha di thogui. Yø bε ya ja ngue dā hyogui. Mā mm̄ijudíohe, ya ja ngue dā hyogui. Yø ja'i ngue h̄ingyø judío, ya ja ngue dā hyogui. Nup'ɥ ja yø danihni dí mm̄anna hya, ya ja ngue dā thogui. Dá guehyø ja'i h̄imma juani ngue

yø hoga 'yɛc'ɛi, ya ja ngue da hyogui. Nts'utho p'u ja yø dapo di thogui. Nup'u ja yø jathe xtá thogui, nts'utho ngue ga tu. ²⁷ Xanhɛnnitho na ra 'bɛfi dí øt'e, xandøngu ra n'u xtá sä. Xangu yø nnidi hinga mbongui ga n'aha. Xta sä ra n'u ngue ra thuhu. Xta sä ra n'u ngue ra duthe. Xangu yø nnidi ngue nu'mø bi c'ugui te di si, ya hĩndi sihmɛ. Nup'u ja yø dapo, xangu yø nnidi xtá sä ra se. Xangu yø nnidi xtá sä ra n'u ngue hĩn'yu ra ulu ga he. ²⁸ A nuyá, i ja man'na ra hya ngue dí unnga ma n'yomfɛni ya. N'na pa ngu n'na pa i tär'man'u ma mmɛi ngue hĩndi padĩ te ga 'yo yø 'yɛc'ɛi rá m'mu'a n'nanni. ²⁹ Nu'mø dá tingá p'u ha 'bɛhyø 'yɛc'ɛi ngue hĩngui nzaqui yø nt'ɛc'ɛi, 'nɛqui tu ma mmɛi tengutho ga ndu yø mmɛi yø ja'i. Nu'mø ngue n'na ra 'yɛc'ɛi bi tháti ngue bi 'yøtra ts'oqui, asta 'bähra sibi ma mmɛi ngue'a ga ndu ma mmɛi ngue te øt'u to hätyø ja'i.

³⁰ I jatho ngue ga xi'ahu te dí øt'e, høntho dí nne ga xi'ahu ngue nugui hĩngui nzaquigui. ³¹ Nuna te ra hya dí xi'ahu, Oja padĩ ngue majuani te dí mma. Nuna Oja rá Papá ma Hmuhu Jesucristo, guehna dí nnepe ngue da t'ɛspabi para zantho na. ³² Nuna ra häi madĩ manda ra dast'abi Aretas, ja jap'u ra hnini Damasco. Nu'a ra ts'ut'abi mi 'bɛp'u ja ra hnini, guehna bi manda ngue bi ma m'madi ra nenihni. Nu hapu da hnuqui, di mbɛnngui ngue da joqui. ³³ Pɛ nup'u ja ra ngu nmi 'bɛi, bi t'ɛca n'na ra canasta, bi ma ma ca'migui p'u ja n'na ra ventana ní gop'u ja ra jado di thɛsra hnini. Ja dá pømp'u, janangue dá pongui.

12

¹ Hinte ga taha ngue ga mmanse ngue xandinho ra hya di mma. Man'na xanho, ma ga mmanya yo hya bi 'yurcagui ra Hmu Jesus, ga xi'aha te da nu. ² Ya xi 'danyo pa ngue di ec'ei ra Cristo. Ya mmap'u n'ne'ma goho njeya, bi zixcagui p'u mahets'i bi 'bahra Hmu Jesus. Pe hinda padi ngue'mo 'nehma do'yo bi ma, ogue hin'na, hinda honsa Oja padi hanja. ³ Nu'a go pa'a ngue'mo 'nehma do'yo bi ma, ogue hin'na. ⁴ Pe di padi ngue gue'a ra Hmu bi zixcagui p'u bi 'bai. Ja da oca p'u 'da yo hya ngue hinda unna nt'edi Oja ngue ga mma hanja na ra hya ba xiqui. ⁵ Nuna ra hya naya, mfa di ngue i sa ga espabi na. Pe nugu hingu sa ga n'ets'i ngue sa ga ena di pase ra hya di mma, nuga njuantho di mma ngue hingu nzaquigui. ⁶ A nu'mo xinga ena ngue ga mmanse ngue xanho te na 'yo, da za ga mma. Hinda za to da 'yengu ngue himma juani te ga mma. Pe hinda nne ngue to da 'yengu ngue di espase ra hya di mma. Sinoque di nne ngue gui nnuha te na 'yo, 'ne'a te ra hya gui ohmu, dami hyacseha ra guenda hanja.

⁷ Nuya yo hya da ode, tate ngue mazihotho. Pe Oja hingu nneque ngue guehya yo hya gda 'yexa ya. Janangue bi zaca n'na ra n'u, tengutho 'mo ngue dra 'uini bi nogbagui p'u ja ma do'yo ra zithu. ⁸ A nuna ra n'na, nhyu ndi da apa ra Hmu ngue da hyagagui. ⁹ Pe ra Cristo engthogui: "Hontho dami padi xanho ngue dadi ma'i. Nuga hinga othe'i n'namhma ngue di nequi ngue hingu nzaqui'i. Gue'a di nequi'a ngue go gueca dadi 'da'i ra ts'edi te gui ot'e", bi 'yengu. Janangue dadi johyaga 'mo hingu nzaquigui. Porque gue'a gui nequi'a ngue

ra Cristo di 'dacrā ts'edi te dí øt'e. ¹⁰ Dadi johyatho 'mø dí sä ra n'u, ja'mø ts'æqui, ja'mø h'in'yæ te ga si, ja'mø hinguï nne ha da nūgyø ja'i ngue sæqui, ja'mø xandøngu ra n'u dí sä ngue rá 'bæfi ra Cristo dí ørpe, pε dadi johyatho. A nu'mø di nεqui ngue hinguï nzaquigui, ya man'natho di nεqui xanho ngue gue'a ra Cristo di 'dacrā ts'edi te dí øt'e.

¹¹ Nup'u nna bεngä ya, xøgue εnā gue ya dí ya tengutho n'na ra ja'i ngue hinguï pεsrā sä ngue εspabi te ga ya. Pε nuna ra hya dá mā, jatho ngue ga mma hanja. Porque nu'u yø xännbate εnguï ngue hinguï ho te dí øt'e, hingá täjpaḥu yø hya. Uanguï xtá nzä xqui xihmæ ngue xanho te dí øt'e. Guí pahmæ ngue nuya yø xännbate guí tennbahæ yø hya, guehya εnā ngue tate ngue yø representante ra Cristo ya. Pε hapæ go man'na da ha'a te di ntate yø hya ya p'æya, porque nu'a ra hya pahya, xquet'a gue'a ra hya dí pacä'a, madague'a εnguï ngue hinte dadi mu'be. ¹² Nu'mø dambá m'mæcä p'u guí 'bæhmæ ngue dá manna hya, bi nεqui xandønho ngue rá representantegui ra Cristo. Ngue'a rá 'bæfi ra Cristo dá ørpabi, dá hät'i da seti te gāma hya mmanyø ja'i. A nuya yø milagro dá øt'e, gue'a guï nεqui'a ngue rá representantegui ra Cristo. ¹³ 'Yo guí εmhmæ ngue 'bætyø 'yεc'εi i tate dí nnu mansu ngue'ahæ, ngue nugä hindá xi'ahæ ngue xqui fäxçahæ te dí honi tengutho ør'mi'da yø 'yεc'εi ngue fäxqui te dí honi. ¿Ua guí εmhmæ ngue astā ga n'yo ndantyøhmugä ngue ga ä'a mpunnbate ngue hinte dí xi'i guí fäxçahæ te dí honi?

14 A nuyá, ya rá hyundi 'mø ngue ga mmap'u mahøn'a ya. Pε nu'mø dá map'u, hìn temā mēnyu dí ädi ngue gui 'dacj. Høntho dí ädi ngue gui macj. Porque rá papá'a di ja ndummāi ngue honnā mēnyu si yø basi. Hingue masque yø basi'u go i pεpate. 15 Di njadā p'uya, di ho mā mmāi dadī mpefi connā ngue'ah. Dí nne ngue nu te dí øt'e, dá 'yøt'ah rá nho 'nε i ja gampähā ngue ga unī te dí pεts'i ngue ga fāxah. Pε εnā man'na ngue dadī mā'ah, εntho gue gue'a man'na ga ngohnī mmāih'a ngue hinga εgadi macj.

16 Guí pahm xanho ngue ja'mø hìn'y te ga honī, pε nugā hinte dí ä'ah. Pε 'bū i'da ya ngue di yajpaguī, εnguī ngue rá nthät'itho dí øt'ah. 17 ¿Ua guí εhm ngue 'būi tonī ja'i dí pεnhnä ngue dá jhc'ah rá mēnyu? Nu'a, hìn'na'a. 18 Xi'mø mā pεnhnä p' rá Tito ngue bī ma di zengua'ah, 'nε bī mε man'na mā cūh, xina rá Tito, ¿ua bi 'yā'ah rá mēnyu? Guí pahm xanho ngue rá Tito bi 'yøt'e tengutho dí øt'e. Høntho bī ne ngue nuna rá hyā bi xi'ah, dá 'yøt'ah rá nho. Pε hìn temā mēnyu bi 'yā'ah.

19 'Yo guí εhm ngue nnā mangä nā rá hyā nā ngue høntho dí nnegā ngue guī nnu manhoj. Nu'a, hìn'na'a. Sinoque nuna rá hyā nnecra Cristo ngue ga mma, guehna rá hyā dí mmanna. 'Nε dí nne ngue gue'a Oja dá nu manho nā rá hyā dí xi'ah. A nuya mā zi cū'ah, nuya te gāma hyā dí xi'ah, dí honī ngue ha di zajnī nt'εc'εh. 20 Porque dí sū ngue nu'mø dá magā p', nthambεnitho ga tīn'ah ngue hīngdi 'yoh xanho. Gadi nsathoh, di 'būtyø zεya, di 'būtyø cūε, di 'bū'u di honī ha

di d̄inse ra n̄ho, di 'b̄utyø m̄ambethani, di 'b̄utyø nemhya, di 'b̄u'u dadi 'yets'i, di 'b̄utyø 'yøt'i sui. Nu'a ra hya manho guí nneh̄u gdá nyagä'be p'uya, ya hinga gue'a di nja'a. Sinoque ra cuetho di nja porque ga hec'ah̄u te gdi øth̄u. ²¹ Guehna ra hya dí sugä 'mø dá søngä p'u guí 'b̄ahm̄u naya. Nu te gdi øth̄u, ga p̄esta ma sä p'u ja rá hm̄i rá d̄a Oja. Porque asta gara zongä 'mø dá pad̄i ngue nu'a ra nts'o xa 'yøt'a m'met'o yø ja'i, h̄ingui nne da hyep'u. Sinoque di 'yots'om'mäitho 'n̄e nu'a te ra nts'o xa bennba yø mm̄ai yø ja'i dadi siguetho.

13

¹ Ya rá hyu ndi ga mmap'u ngue güi zengua'ah̄u ya. Nu'mø 'b̄ui to nne di yaprá mm̄i'yec'eiui, mahyon̄itho ngue di 'b̄u'i yoho ogue hyu yø testigo ngue di ja majuan̄i ra hya. ² Nuya yø ja'i xa 'yøtyø ts'oqui m'met'o, co gätho m̄i'da yø ja'i, tengutho ra hya dá xi'ah̄u 'mø rá yondi ma magä p'u ya, a nu'mø dá magä p'u mahøn'a ngue ga ma nu'ah̄u 'n̄e ga tin̄i ngue gadi siguethoh̄u ra nts'o, ya h̄inn̄i mantho ga seti te gä guí øth̄u. ³ Ja guí pahm̄u p'u xanho p'uya ngue gue'a ra Cristo di hacra ts'edi'a ra hya ga xi'ah̄u. Porque ra Cristo hinga 'n̄e'a di nya manhuēhi 'mø da zo'ah̄u'a, sinoque di nya manzaqui'a. ⁴ Madague'a h̄imb̄i 'yudi ngue ja rá ts'edi 'mø m̄i guatra pont'i, p̄e nuyá, ya i 'b̄ui 'n̄e i n'youi rá ts'edi Oja. Da guecä ya, xquet'a di n'yo'be ra Cristo. A nu'mø dá magä p'u, gue'a ra Cristo di hacra ts'edi na ra hya ga xi'ah̄u, madague'a t'engui ngue dí ya manhuēhi 'mø dí yah̄u.

⁵ Nu te gñi 'yoh_u ya, ðam_i hyacse_hu ra güenda
 ngue'mø ðu xandønho ni nt'εc'εih_u ogue h_in'na.
 Ðam_i pahm_u xanho ngue'mø guí n'yoh_u ra Je-
 sucristo ogue h_in'na. A nu'mø h_ingu_i n'yoh_u ra
 Jesucristo, ya h_imma juani ngue gyø hoga 'yεc'εih_u
 'mø. ⁶ Nugä dí εnā ngue ði n'yo ni mmaih_u ngue
 majuan_i dí n'yo'be ra Cristo 'mø dá nyah_u, h_ingra
 nthätitho ga øt'ah_u. ⁷ Dí äpä Oja ngue ða 'yøt'e
 ngue h_inte mant's'o ða ðin'nah_u. Pε nuna ra hya
 dí mma, h_indí hon_i ha di t'εngu_i ngue go dí øt'e
 ngue guí 'yoh_u xanho, sinoque høntho dí nnegä
 ngue majuan_i guí n'yoh_u xanho. A nugui, h_inte
 ja'a ngue εngyø ja'i h_ingu_i pømmanho te dí øt'e.
⁸ Nuna ra hya majuan_i, guehna dí hon_i ha ði
 nthaha. H_indí nne ga øt'a n'na ra hya nu'a di
 ts'onna ra hya na. ⁹ Janangue nugui ðadi johyatho
 'mø t'εngu_i h_indí ya manzaqui, høntho dí nnegä
 ngue ða zedi xanho ni nt'εc'εih_u. Nugä zant'a
 dí mmat'Oja conná ngue'ah_u ngue ða bømmanho
 ni nt'εc'εh_u, h_inda t'εn'ah_u ngue te ðadi 'bedi.
¹⁰ Hante ngue ga mmagä p'u ga ma zengua'ah_u, dí
 otra carta ja ua ngue ga pennb_u. Nuna ra carta dá
 ot'i, i ya manzaqui n'namhma ngue xamhmatho
 ya h_imma hyon_i ga nya manzaqui 'mø dá magä
 p'u ngue ga nyah_u. Nugä, nuna ra 'befi bi 'dacä
 Oja, guehna dí øt'ä na. Nugä dí hon_i ha di zehni
 nt'εc'εih_u. H_ingue masque dí hon_i ha gdá japyø
 hya ngue ga en'a häi te gñi 'yoh_u.

¹¹ A nuya ma zi cu'ah_u, Oja ða mäxah_u ya. Ðam_i
 hyomhm_u ra nho gdi n'yoh_u. Oja ða hyut'a ni
 mmaih_u. 'Nε ðam_i mmadi n'na ngu n'na'ah_u.
 Nu'mø ngue ja ra njun'mahya, ðam_i nhojpah_u.

Nū'mø ngue ngu'a gui 'yøth̄, ya gue'a rá pähä Oja gui 'yørpah̄ p'uya. Nūna Oja p'uya hinha di hyεc'ah̄.

¹² Dami nzengua xanho n'na ngu n'na'ah̄. Di nεqui xandønh̄o ngue gadi ncuh̄. ¹³ Gätho mā cuh̄ 'da'igu mā nt'εc'εih̄ i ja, i pen'nah̄ ra n̄zengua.

¹⁴ Di jap'ah̄ na mā Hmuh̄ Jesucristo ngue da dinni mm̄i ngue di mā'ah̄. 'Nεhra Espiritu Santo da 'yøt'e ngue da dinni mm̄i ngue gui n'yoh̄'a. Da ngut'atho.

Ja ua ra 'da'yo cohi bi gomi Oja yø ja'i
New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi,
Tenango)

copyright © 1975 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Tenango

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Tenango [otn], Mexico

Copyright Information

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Tenango

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
dd38228d-a3b1-5d0f-91ce-4040e165ce0f